THE HEBREW JOURNAL
דער אידישער זשורנאל
THE HEBREW JOURNAL
M. Clavir, Pres. and Gen. Mgr.
PUBLISHED BY
JOURNAL PRESS, LIMITED
542 Dundas St. West. Telephone Trinity 6830-6831
The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario
Single Copy—3 cents
Subscription Rates: $6 PER YEAR $3.50 SIX MONTHS
Entered as Second Class Mail Matter at C. P. O., Toronto, January 22nd, 1913

פאר די ליידענדע און ארעסטירטע

פאר אונז ליגען א רייע ידיעות וועגען דעם לעבען פון די ארעסטירטע און פארשיקטע אין ראטען־רוסלאנד. די ידיעות ווערען אונז צוגעשטעלט רעגעלמעסיג פון דער אויסלענדישער דעלעגאציע פון דער אומלעגאלער און אונטערערדישער ציוניסטיש סאציאליסטישער פארטיי אין רוסלאנד, און וועגען וואס דערציילען ניט די דאזיגע ידיעות — ארעסטען, פארשיקונגען, רדיפות, פארפאלגונגען, און אלעם דערפאר ווייל מענשען וואגען צו דענ־קען אנדערש ווי עס ווילען סטאלין און זיינע מענשען, די יעצטיגע רוסלענ־דישע דיקטאטארען.

דערציילען די ידיעות וועגען דער כוואליע פון רדיפות און מאסען־ארעסטען, וואס טראגט זיך יעצט איבער דער גאנצער רוסלענדישער טערי־טאריע. דערציילען די ידיעות וועגען די מעשים פון יענער שרעקענס־ארגאניזאציע, באקאנט אלס די ג. פ. או., וועלכע זוכט מיט דער גרעסטער אכזריות אונטערצודריקען יעדען סימן און באוויז פון פאליטישער דערוואַ־כונג און געזעלשאפטליכער טעטיגקייט. אויב עס איז נאר ניט הונדערט פראצענט אין איינקלאנג מיט דער קאמוניסטישער דיקטאטור.

ארעסטירט מען אין אדעס מענשען, ווייל זיי געהערען צום "החלוץ" אדער האבען ציוניסטישע סימפאטיעס. פארשיקט מען די באריהמטע רעוואַ־לוציאנערין ווערא פיגנער, פאר'ן חטא וואס זי האט געוואגט צו פראטעסטי־רען געגען די אכזריות'ן פון דער ג. פ. או.. אונטערדריקט מען מיט געוואלט די הונגער־סטרייקס, און אנדערע ארעסטירטע פארשמייסט מען צום טויט.

איז שוין בעסער די לעצטע, ווייל זייערע ליידען ווערען פארענדיגט. נאך ערגער איז אבער די, וועלכע מאטערען זיך, און וועלכע ווערען גע־פלאגט נאכמער ווי בשעת דעם צארישען רעזשים.

קלייבען מיר ניט אויס קיין ספעציעלע ווייגעשרייען, נאר מיר קא־פירען איינעם פון די בריעף, וואס עס איז געלונגען ארויסצושמוגלען, און וועלכע זענען פארעפענטליכט אין די דאזיגע "ידיעות". שרייבט איינער, וועלכער איז שוין פארשיקט זינט א לענגערער צייט אינ'ם אוראל געגענט:

"מיין טייערער!

איך ארבייט דאן ווען ס'טרעפט זיך שווארצע ארבייט. איך קאן ניט זאגען, אז אזא ארבייט איז נאך מיינע כוחות נאך. נאר איך וואלט שוין מיט דעם ווי עס איז דורכגעקומען. דער עיקר איז, וואס ארבייט מאכט זיך זעהר זעלטען און זי באצאלט זיך זעהר שלעכט. נאר די הוצאות דוקא זענען דא גאנץ גרויס. עס איז שווער ביז מען געוואוינט זיך צו אזא לעבען. נאר הרגל נעשה טבע און אזוי ווי איך בין שוין דא 4 יאר, האב איך זיך צוגעוואוינט צו זיי.

נאר די שווערסטע פראגע, וואס פאדערט אן ענטפער איז: ביז וואַ־נען? דו געדענקסט דאך געוויס דעם גלייכווארט: "געפילטע צרות איז בע־סער ווי געפילטע פיש".

דער היינט איז א שווערער. נאר ער וואלט ניט געווען אזוי שרעק־ליך, ווען פאר מיר מאלען זיך אויס וועלכע עס איז פערספעקטיוון. ביי דער לאגע, אין וועלכער איך געפין זיך ביי היינטיגען טאג, האב איך ווייניג וואס צו האפען. מיין לאגע ווערט שווערער אין אלע הינזיכטען. באזונדערס שלעכט ווירקען אויף מיין פיזישען צושטאנד די לעבענס־באדינגונגען און די שטענדיגע אויפרעגונגען. נאר אז עס איז ניטא קיין אנדער ברירה, מוז דאס א איד פארענדיגען מיט'ן "גם זו לטובה".

שלום! דיין . . . ."

אזוי מאטערען זיך אין די שרעקליכע אנגסטען די יעניגע, וועלכע זענען ארעסטירט פאר'ן איינציגען חטא, וואס זיי האבען געוואגט ניט צו זיין איינשטימיג מיט'ן באלשעוויסטישען רעזשים.

און מיט די דאזיגע קרבנות דארף יעדער סימפאטיזירען.

דארף מען עס דערמאנען יעדען טאג, יעדעם מאל, און באזונדערס פילען מיר אלס אונזער פליכט היינט צו דערמאנען אין דעם.

א היגער ברענטש ארבייטער רינג האט אויף היינט אוועקגעשטעלט ארראנ־זשירט אין לייבאר לייסעאום אן אונטערנעמונג, פון וועלכער דער גאנצער פראפיט וועט גיין צו העלפען די פאליטישע ארעסטירטע אין ראטען־רוס־לאנד. דארף די דאזיגע אונטערנעמונג אונטערגעשטיצט ווערען פון יעדען אמת־ליבענדען פרייהייטס־מענש. אויב מען קען די ארעסטירטע ניט געבען קיין אנדער הילף, ווייניגסטענס זאל זיי געגעבען ווערען עטוואס פינאנציעלע הילף, זיי זאלען קענען עטוואס פארלייכטערען זייער הונגער.

האפען מיר, אז די היינטיגע אונטערנעמונג וועט ניט נאר זיין א מאראלישער דערפאלג, נאר אויך א פינאנציעלער, און אז דער אוועט וועט ווירקליך אריינברענגען ממשות'דיגע הילף פאר די ארעסטירטע און ליידענדע פון דער קאמוניסטישער דיקטאטור.

מאסקווע צאלט פאר דעם

אין ענגלאנד איז לעצטענס פארגעקומען די קאנפערענץ פון די ענג־לישע ציוניסטען. נו, איז עס געוועזען א געלעגענהייט פאר די קאמוניסטען ארויסצוקומען מיט פארלוימדערישע אטאקעס אויפ'ן ציוניזם, און דאס וואס זיי האבען אנגעהויבען אין ארץ ישראל, זוכען זיי יעצט צו פארענדיגען ערגעץ אנדערש.

די ענגלישע קאמוניסטען האבען דארטען אנגעהויבען ארויסצוגעבען א טעגליכע צייטונג, "דיילי ווארקער". פארעפענטליכט יעצט די דאזיגע צייטונג ארטיקלען וועלכע דערציילען, אז "די ענגלישע ציוניסטען ווילען אויסראטען דאס אראבישע פאלק", און ענליכע בלבולים.

און פאר דעם אלעמען מוז צאלען דער רוסישער ארבייטער און פויער. די עטליכע טויזענט ענגלישע קאמוניסטען קענען זיכער ניט אויס־האלטען די טעגליכע קאמוניסטישע פאסקווילען. אבער מאסקווע האט גענוג געלט, און טויזענטערליי וועגען זענען פאראן, ווי אזוי געלטער קענען איבערגעשיקט ווערען פון מאסקווע קיין לאנדאן.

צו וועלכע אבסורדען מענשען דערגייען אמאל

גאנץ אפט דערגייען מענשען צו די מאדנעסטע אבסורדען, און פון דעם ווייזט אויס איז קיינער ניט פריי. פאר אונז ליגט א בריעף־וועקסעל וואס באשטעטיגט עס פון דאס ניי.

דער אמעריקאנער אידישער קאנגרעס האט זיך לעצטענס געווענדעט מיט אנפראגען צו א רייע פערזאנען וועגען דעם, וואס זיי דענקען וועגען די רעליגיעזע פארפאלגונגען אויף אידען אין ראטען־רוסלאנד. איינער פון די פערזאנען איז אויך געוועזען דר. דזשוליאן מארגענשטערן, דער הויפט און פירער פון "היברו יוניאן קאלעדזש" אין סינסינעטי, און דער ענטפער פונ'ם פירער פון דער "רעפארם"־באוועגונג איז — אז די לייזונג פון דער אידען־פראגע אין ראטען־רוסלאנד ליגט אין רעפארם־אידענטום, און אז די יעווסעקציע טוט די זעלבע ארבייט וואס די השכלה האט אמאל געטאן.

דר. מארגענשטערן איז, דאכט זיך, א געבילדעטער מענש, און דאך צו וואס אן אבסורד ער דערגייט.

די היינטיגע פרוי וועט פאראייביגט ווערען אלס פיאנערין

אזוי ערקלעהרט באריהמטער אמערי־קאנער פובליציסט, וועלכער זעהט אין דער מאדערנער פרוי די קעמ־פערין פאר דער פרייהייט פון דער צוקונפטיגער פרוי.

מיט גרויס יראת הכבוד ווערען דער־מאהנט די נעמען פון יענע פיאנערען, וועלכע זענען געקומען אויף דער "מעי־פלאוער" אלס די ערשטע אימיגראנטען, וועלכע האבען זיך אוועקגעלאזט אויף מסירת נפש איבערן אטלאנטישען אקעאן כדי צו לייגען דעם גרונדשטיין פון א נייער וועלט, וואו עס זאל הערשען די פרייהייט פון ווארט און געוויסען. מיט דערזעלבער עהרפורכט ווערען אויך דער־מאהנט די נעמען פון די פיאנערען, וועל־כע האבען זיך אוועקגעלאזט אויסטרעטען א וועג אין דער ווילדער וועסט, כדי צו ציוויליזירען יענעם טייל פון אמעריקא פאר די צוקונפטיגע דורות און די פיעלע אנדערע פיאנערען, וועלכע זענען געווען די ערשטע בויער, ענטדעקער און ערפינ־דער פון אלץ וואס האט געבראכט א טובה דער מענשהייט.

איצט קומט א באריהמטער אמערי־קאנער פובליציסט, רופערט יוהז, און בא־קלאגט זיך אין אן ארטיקעל, אז מיר באגעהען א גרויסע עולה געגען די פיא־נערען פון דער היינטיגער צייט, די פרויען פון אונזער איצטיגען דור, וועלכע טרע־טען אויס דעם וועג צו א פרייהייט און זעלבסטשטענדיגקייט פאר די פרויען פון דער צוקונפט.

"אין אונזער איצטיגער צייט, זאגט מר. יוהז האבען מיר אויך פיאנערען. דער ערשטער מאן צו פליהען. דער ערש־טער מאן צו פליהען ארום דער וועלט, דער ערשטער מאן צו ענטדעקען דעם נארד פאל און דעם זיד פאל, דער ערש־טער מאן צו ערפינדען עלעקטרישע בא־לייכטונג, אן עלעקטרישען אויוון, א פא־נאגראף, מואווינג פיקטשורס, ווייערלעס אדער ראדיא — אט דיעזע אלע מענער האבען געלעבט און די מעהרסטע פון זיי לעבען נאך אין אונזער איצטיגער צייט. מיר פארזעהען אדער פארגעסען אבער איינגאנצען די רעוואלוציע וואס דאס שעה־נערע געשלעכט האט געמאכט אין אונזער איצטיגען דור, ווי די ערשטע פרוי צו שטימען אין נאציאנאלע וואהלען, די ערש־טע פרוי וואס איז ערוועהלט געווארען צו אן אמט. די ערשטע קלוב פרויען, די ערשטע פרייע קינדער די ערשטע זעלבסט־שטענדיגע מיידלאך, וועלכע קלייבען אויס זייערע אייגענע קאריערעס. אט וועגען דיעזע פיאנערינס רעדט מען זעהר ווע־ניג".

זאכען וועלכע מיר זעהען איצט פאר אונזערע אויגען, ערקלעהרט יוהז אין זיין אינטערעסאנטען ארטיקעל, קוקען אונז אויס אזוי נאטירליך, אז מיר קענען זיך גאר ניט פארשטעלען, אז די צוקונפטיגע היסטאריקער וועלען זיך וועגען דעם ווען עס איז אפשטעלען. ווער האט דען גע־גלויבט, אז דאס האלב משוגענע פראנצוי־זישע דארפס־מיידעל, זשאן ד'ארק, וועט אמאל ווערען די העלדין פון א מענער־שער ארמיי און אז זי וועט אין אונזער צייט ערקלעהרט ווערען אלס א הייליגע? ווען פלארענס נייטינגעל האט מיט יאה־רען צוריק ערקלעהרט אז זי וויל זיין א נוירס אין דער מיליטערישער אפטיילונג, האט דען אימיצער דאמאלסט געטראכט, אז זי וועט שפעטער ערקלעהרט ווערען אלס די גרינדערין פון א גאנץ נייער טהע־אריע וועגען פרויענשאפט? ווען צוויי מיידלאך זיינען ארונטערגעטריבען געווא־רען פון די באסטאנער גאסען דערפאר ווייל זיי האבען געטראגען "בלומערס", האט מען דען געקאנט וויסען אז אין אונזער צייט וועט מען מאכען א פאגראם אויף מיידלאך דערפאר ווייל זיי זיינען צופיעל אנגעטאן? אדער ווען סוזאן ב. אנטאני איז אטאקירט געווארען פון די גרעסטע מענשען, האט דען אימיצער זיך פארגעשטעלט אז עס וועט קומען א צייט ווען אלע פרויען וועלען האבען די זעלבע רעכט וועלכע סוזאן ב. אנטאני האט גע־פאדערט?

די היינטיגע מיידלאך זענען, לויט דער מיינונג פון יוהז, פיאנערינס, ווייל ווער ווערט נאך אזוי ביטער פארדאמט און קריטיקירט ווי דאס היינטיגע מיידעל? איהרע מאטיוון, איהרע דערגרייכונגען, איהר שפראך, איהר קליידונג, איהרע גע־וואוינהייטען, אלץ ווערט שארף קריטי־קירט פון אלע זייטען. דער פאקט אבער איז אז דאס היינטיגע מיידעל איז א פיא־נערין.

אין לאנדאן האט זיך ניט לאנג צוריק געגרינדעט א קלוב פון פרויען וועלכע רוי־כערען סיגארס אין דער עפענטליכקייט. דיעזע פרויען ווערען איצט אויסגעלאכט פון אלעמען, ווייל דער געדאנק אליין אז ווייבער זאלען רויכערען סיגארס, רופט א גרויס ארויס געלעכטער. פונדעסטוועגען זיינען די ענגלישע פרויען געווען די ערשטע צו רויכערען סיגארעטלאך אינ'ם ווערטה פון שווערע מיליאנען, כאטש מען לאכט נאך פון זיי אפילו איצט דערפאר וואס זיי רויכערען אין דער עפענטליכקייט;

אדער ווען זיי טרייבען זייערע אויטאמא־בילען. אבער ווען מען זאל זיך אינטערע־סירען מיט פאקטען, וואלט מען אויסגעפונען אז די באריהמטע נאוועליסטקע, דזש. סענד, און די דיכטערין עמי לאוועל, האבען נאך מיט יאהרען צוריק געוויכערט ב. סיגארען און אז שפאנישע און קובאנער פרויען רויכערען שוין לאנג ניט קיין סי־גארעטלאך, נאר סיגארען. די מוטער פון דזשארדזש וואשינגטאן האט אויך גערוי־כערט א ליולקע.

די ערשטע דאקטארשעס, לאיערקעס, נוירסעס, פיעסען שרייבערינס, ביזנעס לידים, קאנגרעס לידים און גאווערנאר־קעס, וועלען אויך פארצייכענט ווערען אין דער געשיכטע אלס פיאנערינס, ווייל ערשט ניט לאנג צוריק האט מען זיך ניט געגלויבט אז מיר וועלען נאך דערלעבען צו זעהן די פרוי שפיעלען אזא ראליע אויף די אלע געביטען. זיי האבען אבער געקעמפט אזוי לאנג ביז וואנען זיי הא־בען זייער רעכט ערווארבען און דערפאר וועלען די היסטאריקער זיי פאראייביגען אלס די באפרייער פון דער פרוי.

ווען מאנומענטען וועלען אין דער צוקונפט געבויט ווערען צו פאראייביגען דעם אנדענק פון די פיאנערען וועלכע האבען געלעבט אין אונזער איצטיגער צייט, וועט א גרויסע צאהל פון דיעזע מאנומענטען געשטעלט ווערען דער היינטיגער פרוי, די וועלכע קעמפט אויס פאר דער צוקונפטי־גער פרוי דאס רעכט צו לעבען איהר אייגענע לעבען.

און קעמפערינס אזעלכע זענען דא פיעל, זעהר פיעל.

בענעדיקט דער אידישער צייטונגס־קעניג פון דעם אלטען עסטרייך־אונגארן

פון מ. א. טענענבלאט.

"מאריץ בענעדיקט האט אלס ארויס־געבער און הויפט־רעדאקטאר פון דער "נייער פרייער פרעסע" איבערגעיאגט דעם אינטערנאציאנאלען רעקארד פון די גרעסטע וועלט־בלעטער.

באריהמטע שטאאטס מענער האבען פיל אפגעשאצט די באדייטונג פון דער פרעסע אין אונזער מאדערנער צייט, אריינרעכענענדיג זי צווישען די גרויס־מעכטע און אוועקשטעלענדיג די פרעסע אלס גרויסמאכט אין איין רייהע מיט די גרעסטע שטאאטען ווי אמעריקא, ענגלאנד דייטשלאנד, פראנקרייך, איטאליען און רוסלאנד. על פי חשבון זאל די פרעסע שטעהן אלס גרויסמאכט אויפ'ן זיבעטען פלאץ. פאראן אבער דיפלאמאטען, וואס אנערקענען זי גלאט אלס פינפטע גרויס־מאכט. דאס וואלט געהייסען אז די מאכט און די השפעה פון דער פרעסע איז גרע־סער און באדייטענדער ווי איידער די פא־זיציע פון צוויי גרויסע מלוכות אין דער היינטיגער טאבעלע.

דעם טיטעל און כאראקטער אלס גרויסמאכט האט די פרעסע צו פארדאנ־קען בעיקר א צעהנדליג גרויסע צייטונ־גען, וואס זיינען געקרוינט מיט'ן נאמען "וועלטבלאט".

אין א יעדער מלוכה איז פאראן בלויז איינס אדער צוויי בלעטער, וואס זייער השפעה אויפ'ן אינטערנאציאנאלען פעלקער לעבען האט דערגרייכט די מדרגה פון א וועלטבלאט. דערביי איז ניט אזוי וויכטיג די טיראזש אדער צירקולאציע פון שייכות'דיגען בלאט, צו זי געהט אין די מיליאנען צו נאר אין הונדערט טויזענדער אדער נאך וועניגער. דער מאסשטאב פון א וועלטבלאט איז מעהר זיין אינטעלעק־טועלער קאליבער און זיין השפעה אויף די פיהרענדע און רעגירענדע קרייזען אין אייגענעם לאנד און אויף דער עפענטלי־כער מיינונג פון דער גארער וועלט.

אין קליינעם לסך הכל פון אזעלכע געצעהלטע וועלט־בלעטער האט געגלאנצט ווייט און ברייט אויך די ווינער "נייע פרייע פרעסע", אויסוואקסענדיג אלס גע־וואלדיגער פאליטישער און עקאנאמישער מאכט־פאקטאר פון אינטערנאציאנאלען פארנעהם ערשט אונטער דער רעדאקציע פון אומגעהייערען פובליציסטישען און ארגאניזאטארישען טאלאנט, וועלכער האט זיך פלוצלינג באוויזען אין עסטרייך אונגארן אונטער דעם כשר'ן אידיש־דייט־שען נאמען מאריץ בענעדיקט.

די גיגאנטישע מאכט־פאזיציע פון דער "פרייער פרעסע" אין דער עסטרייך־אונגארישער מאנארכיע איז געווען דאס ווערק פון דעם איינציגען איד, וועלכער האט מיט רעכט פארדיענט דעם נאמען פון א באריהמטער אידישער פערזענליכ־קייט, אפילו ווען מען זאל איהם ניט פארגעסען זיינע געוויס ניט קליינע חטאים לגבי דעם ציוניזם און דער אידיש נאציאנאלער באוועגונג בכלל. אין אנדערע אידישע כלל־פראגען האט מאריץ בענע־דיקט זיך באנומען אלס געטרייער, שטאל־צער און מוטיגער אידישער קעמפער, די האלטונג פון דער "פרייער פרעסע" געגען רוסישען פאגראם־רעזשים האט זיך געגנ־בען צו פיהלען אלע רוסישע רעגירונגען פון יענער צייט. אין א פערמאנענטען הייסען קאמף לטובת דעם רוסישען אי־דענטום, האט די "פרעסע" ארויסגעזוכט די באדייטענדסטע מענער פון אייראפא און די גרעסטע פעדערען פון דער וועלט אלס מיטקעמפער געגען דעם רוסישען אנטיסעמיטיזם. מיט ארטיקלען, פעליע־טאנס און באריכטען אויפ'ן פראמינענ־טעסטען פלאץ פון דאזיגען וועלט־בלאט איז מעכטיג געשטיצט געווארען דער גרויסער באפרייאונגס־קאמף פון מזרח־אייראפעאישען אידענטום ספעציעל אין רוסלאנד און אין רומעניען.

די "פרייע פרעסע" האט אראנזשירט א שטענדיגע מאראלישע קאנאנאדע אויפ'ן "אייראפעאישען געוויסען" און איהרע פראטעסטען און אנקלאגען זיינען ארי־בער די גרעניצען פון צענטראל־אייראפא ביז אין ווייטעסטען ווינקעל פון מענשליכער ציוויליזאציע. אלס דאס נא־הענטסטע וועלטבלאט צום אנטיסעמיטי־שען קריגשויפלאץ אין מזרח אייראפא האט די "פרייע פרעסע" געגעבען די פא־סירונגען א פיעל ברייטערען פלאץ ווי אנ־דערע וועלט־בלעטער. זי האט אויך ניט נאכגעגעבען די מעכטיגע פאליטישע השפעות פון פעטערסבורג, פון צארסקאיע סעלא און פון בוקארעשט סינאיא איבער בערלין.

די אלע האבען פיעל מאל אומזיסט פראבירט דורך הויכע און העכסטע עסט־רייכישע שטעלען איינווירקען אויף דער "פרעסע", זי זאל כאטש אביסעל מיל־דערען איהר קאמף געגען אט די צוויי לענדער. קיין שום אידישער היסטאריקער וואס וועט באהאנדלען דעם דאזיגען בלו־טיגען קאפיטעל אידישע געשיכטע וועט קענען פארשווייגען די גרויסע מיטהילף פון דער וועלט־פרעסע בכלל און פון דער ווינער "נייע פרייע פרעסע" בפרט לטובת דעם געפייניגטען אידענטום פון מזרח אייראפא.

ניט וועניגער מוטיג און ניט וועני־גער פארדיענסטפול האט זיך דאס וויע־נער וועלטבלאט געהאלטען געגען אנטי־סעמיטיזם אין עסטרייך אונגארן גופא.

געגען לוגעריזם האט די "פרעסע" געפיהרט יאהרענלאנג דעם שארפסטען קאמף אין געוואלדיגע דימענזיעס און ביי די שרעקליכע עלילת־דם פראצעסען פון טיסא־עסלאר און געגען הילזנער האט דאס וועלט־בלאט פארדרוקט הונדערטער טויזענטער מיליאנען בויגען פאפיער גע־גען די שונאי ישראל, קאמפראמיטירענ־דיג זיי און זייערע פינסטערע פאגראם־פלענער פאר'ן מאראלישען געוויסען פון דער גאנצער ציוויליזירטער וועלט. אין די דאזיגע שלאכטען געגען דער אנטיסעמי־טישער רעאקציע אין עסטרייך אונגארן גופא האט זיך די "פרעסע" ניט באנוגענט מיט איהר אייגענעם רעדאקציאנעלען מיטארבייטער־שטאב, אין וועלכען עס האבען תמיד געגלישטשעט די בעסטע שריפטשטעלער פון לאנד, און באריהמטע קריסטליכע פאליטיקער און שטאאטסמע־נער פון ליבעראלען קאליר האט מאריץ בענעדיקט געזאמעלט ארום זיין בלאט און געגעבען זיי דארט דאס ווארט אלס מיטקעמפער געגען ראסענהאס און רעלי־גיעזער פארפאלגונג.

געוויס איז מאריץ בענעדיקט געווען א קינד פון זיין צייט. א ליבעראלער איד מיט אלע אטריבוטען און סימנים פון דא־זיגען דייטש־פרייהייטליך־ אידישען גע־מיש, וועלכעס האט שפעטער אין דער ציוניסטישער און נאציאנאל אידישער עפאכע ניט געקאנט וועקען קיין באזונדע־רע סימפאטיע אפילו אין אזעלכע אידישע קרייזען וואס זיינען ניט דוקא ציוניסטען אדער נאציאנאליסטען. אבער ער האט גע־קעמפט אלס איד, געלעבט אלס איד און געשטארבען אלס איד. ווען דער זשעניא־לער פובליציסט און ארגאניזאטאר וואלט געווען אנטלאפען פון אידענטום אין דער ליבעראלער עפאכע פון עסטרייך־אונגארן און אפילו גאר שפעטער וואלט ער זיכער געווען געווארען אויך פאקטיש א פיהרענ־דער שטאאטסמאן אין דער מאנארכיע.

ניט פיעלע פאליטיקער און אינטע־לעקטועלע פון בענעדיקטס גרויסקייט האט עסטרייך פארמאגט. אבער מאריץ בענעדיקט איז געווען שטאלץ אויף זיין אידישקייט און שטאלץ אויף זיין נאמען און ער האט אליין אויך געליטען אלס איד. אין ענגלאנד אדער אין פראנקרייך וואלט אזא געוואלדיגע פאליטישע פערזענליכ־קייט געווען ארויף אויף דער העכסטער סטעבליע פון דער מלוכה לייטער, אבער אין עסטרייך האט מען איהם עפענטליך געהאלטען ווייט פון יענע אפיציעלע קער־פערשאפטען, אין וועלכע עס איז איהם זיכער געקומען דער ערשטער פלאץ. אן אלטער מאן איז ער געווארען ביז מען האט זיך אין קייזערליכען ווינען ענטשלא־סען אנערקענען זיינע גרויסע עפענטליכע פארדיענסטען דורך א "לעבענסלענגליכען" זיץ אין עסטרייכישען הערענהויז (לאר־דען־הויז). אלע יאהרען האט מאריץ בע־נעדיקט אוועקגעשענקט אין שווערע ריע־זענארבייט לטובת א גרויסער, פרייער און מעכטיגער עסטרייך־אונגארישער אימ־פעריע. אבער די דאזיגע אימפעריע האט איהם, דעם זשעניאלען איד, באלוינט מיט א שטיקעל כבוד אזוי־צוזאגען אין לעצ־טען מאמענט, ווען סיי ער, סיי די אימ־פעריע זיינען שוין אלט און אויפ'ן שוועל פון טויט.

אבער צו האט דען מאריץ בענעדיקט מיט זיין "פרייער פרעסע" איבערהויפט נאך געדארפט אפילו די גרעסטע אפיציע־לע אויסצייכנונג? איז דען געווען עפעס גלייך צו דער וועלט־מאכט פאזיציע, וואס ער האט פאקטיש געהאט אין זיינע איי־גענע זשעניאלע פעהיגקייטען און אין דעם פון איהם אויסגעבויטען פרעסע־טורם, וועלכער האט באהערשט פאליטיק און ווירטשאפט ניט בלויז פון עסטרייך אונ־גארן אליין? האט דאך דער עקאנאמי־שער טייל פון דער "פרעסע" געהערשט און דיקטירט אויף די בערזען פון האלב איי־ראפא אזוי ווייט, אז אן ארטיקעל פון דער "נייער פרייער פרעסע" איז געווען גענוג ארויסרופען קאבינעט־קריזיסען און אראפ־צוזעצען מיניסטארען אפילו אין די שכנות'דיגע מלוכות! אפילו אין דער אויסענפאליטיק פון וויענער באלהויזפלאץ איז די פאליטיק פון דער "פרייער פרעסע" געווען אנטשיידענד מעהר ווי איינמאל. מען פלעגט אפט זיין אין ספק, צו אן אויסענפאליטישער לייטארטיקעל אין דעם דאזיגען בלאט שטאמט פון אויסערנ־מיניסטערס פעדער, אדער איז עס געווען א רעדאקציאנעלער ארטיקעל אלס וואונק און געבאט צו אויסערענמיניסטער, ער זאל פארנעהן טאקע אזוי און ניט אנ־דערש.

לאחר המעשה פלעגט עס תמיד אויסזעהן ווי דער מיניסטער האנדעלט לויט די פאליטישע און עקאנאמישע ריכט־ליניעס פון דער "נייער פרייער פרעסע". בנוגע עסטרייך־אונגארן'ס אינטערנאציא־נאלער פאליטיק לגבי די באלקאן לענדער און נאך מעהר לגבי דער טערקיי, האט מען אויך אין לאנדאן און אין פאריז גע־וואוסט ווי שטארק מען מוז זיך רעכענען מיט'ן שטאנדפונקט פון דער "פרייער פרעסע".

פארשטעהט זיך, אז פאר די אידען, אויך מחוץ עסטרייך־אונגארן איז די "פרייע פרעסע" געווען א מין אורים־ותומים.

די משכילים פלעגען זי לערנען בא־נאה אויף אויסווענדיג פונקט ווי שילער און געטהע.

ערשט ווען עס איז אויסגעוואקסען צווישען הערצל און בענעדיקט דער שאר־פער קאנפליקט, האט זיך ביי א גרויסען טייל אידען אפגעקיהלט דאס פארהעלטע־ניש צו דער "פרעסע", וועלכער מען האט דאן פארגעהאלטען אויך אנדערע חטאים, בעיקר איהר דייטש־נאציאנאל־ליבעראלע פאליטיק פון יענער צייט, וואס האט גע־שאדעט די אידען אין די סלאווישע לענ־דער פון דער מאנארכיע.

דעמאלט האבען ציוניסטישע בלע־טער אנגעהויבען אן אפענעם קאמף געגען דער פאליטיק פון דער "פרייער פרעסע" און פון איהר ארויסגעבער.

ערשט פאר'ן טויט האט אויך מא־ריץ בענעדיקט אביסעל נאכגעלאזען דאס אנטי־ציוניסטישע קאמאנדא און אנגעהוי־בען מאכען קליינע פשרות מיט'ן נאציא־נאלען אידענטום.

אפשר איז עס שוין דעמאלט געווען די השפעה פון זיין זוהן, דעם היינטיגען ארויסגעבער און הויפט־רעדאקטאר פון דער "פרייער פרעסע", דר. ערנעסט בענע־דיקט, וועלכער שטעהט זעהר נאהענט צו דעם ציוניזם און ער פיהרט אויך איצינד דאס גרויסע בלאט אין דעם גייסט.

(איטא).

צו דער פסיכא־אנאליזע פון אונזער פאליטיש־געזעלשאפטליכען לעבען

פון דר. יצחק שאפירא

זיצען עטליכע אידישע יונגעלייט און ריידען וועגען פסיכא־אנאליזע. דער־קלעהרט דער ערשטער, אז ער איז „פאר". דערקלעהרט דער צווייטער, אז ער איז „געגען". דער דריטער קומט און מאכט א פשרה: די פסיכא־אנאליזע איז טאקע א וויכטיגער ענין, נאר מען טאר זיך ניט אונטערשרייבען אויף אלע הונדערט פרא־צענט. נאר אויפ'ן פערטען איז א רחמנות: ער האט זיך פארשפעטיגט און ניט רעכט־צייטיג פארנומען קיין פאזיציע. קומט איהם, נעבאך, אויס צו בלייבען אהן אן „אייגענער מיינונג".

ווייל צו זיין „פאר" איז געווינט־ליך ניט זיין טבע, דעם „געגען" האט מען איהם ממש אויסגעכאפט פון אונטער די הענט, און אויך אינ'ם מיטעל־וועג האט ער זיך ניט אנגעכאפט אין צייט — איז ער רחמנא ליצלן אויף גרויסע צרות.

ווי־זשע בלייבט עס א אידישער אינ־טעליגענט אהן א „שטאנדפונקט", בפרט נאך אין אן ענין, וואס איז איהם לחלוטין ניט באקאנט?

אבער נישטקשה, דארויף איז מען דאך אן אינטעליגענט און מען גיט זיך אן עצה. געטהע האט שוין לאנג געזאגט, אז וואו ספעהלען באגריפען, ראטעוועט מען זיך מיט ווערטער, טוט אונזער פער־טער אזוי: כלפי איהם איז דער גאנצער ענין נאך ניט גוט אויסגעפארשט; מען מוז נאך אביסעל צוווארטען מיט א מיי־נונג. און בכלל, איהם דוכט זיך, אז דער גאנצער ענין איז ניט אזוי וויכ־טיג ווי מען מיינט...

און דאס שטאנדפונקטישע פאטער־לאנד איז געראטעוועט!

איז דאס א וויץ? ליידער ניט. עס איז אן אמת'ע מעשה אין אלע פרטים. אבער ניט אין דעם איז איהר חשיבות. וויכטיג איז דאס דאזיגע מעשה'לע ווייל עס טראגט אין זיך אלע יענע שטריכען, וואס כאראקטעריזירען אזוי בולט א גרוי־סען שטח פון אונזער געזעלשאפטליך־פאליטישען לעבען.

וויפיעל מאל איז אייך ניט אויסגע־קומען, ממש די זעלבע דערשיינונגען צו באגעגענען אויף אונזערע פארזאמלונגען מכל המינים?

קומט ארויס א רעדנער און רעדט וואס ער רעדט. קומט ארויס דער צוויי־טער און זאגט אייך דוקא דעם היפך דער־פון. קומט דער דריטער און ציהט אייך אויף דעם „גאלדענעם מיטעל־וועג". קומט דער פערטער און שלעפט אייך אינ־גאנצען פון וועג אראפ, און אזוי ווייט־טער און ווייטער ביז צו די לעצטע אב־סורדען פון מענשליכען קרומקעפעלדיג־קייט.

און ווען איהר פרעגט: פון וואנען דער דאזיגער קידער־ווידער; ווי איז מעג־ליך אזא פארצווייגטער פלאנטער פון פונקט־קאפוירישקייטען אין זאכען, וואס זענען אפט אזוי פראסט און פשוט? און דא געפינט איהר: ניט די אינערליכע לאגיק פונ'ם באהאנדעלטען געגענשטאנד האט ארויסגעבראכט די אלע מיינונגס־פארשיידענהייטען, נאר עפעס א זייטיגע זאך, וואס האט צום עצם ענין לחלוטין קיין שייכות ניט. איהר געפינט, אז דא ווירקט די פארשאלטענע תאווה פון ווע־לען זיין אריגינעל, פון דוקא וועלען הא־בען א באזונדערען שטאנדפונקט. דער עיקר איז, צו זאגען עפעס „אייגענס", און דאס וויכטיגסטע, צו זאגען עפעס אנ־דערש פונ'ם פריהערדיגען רעדנער.

און איהר מעגט זיכער זיין: די זעלבע דיסקוטאנטען וואלטען אייך פונקט אזוי גוט פראדוצירט די היפוכ'דיגע מיי־נונגען און אנטקעגנגעזעצטע שטאנד־פונקטען צו די, וואס זיי האבען אקארשט ארויסגעבראכט, ווען דער סדר פון זייע־רע ארויסטרעטונגען וואלט צופע־ליג געווען אן אנדערער.

שטעהט איהר א פארצווייפעלטער ווי פאר א בייז־וואונדער, און כאטש איהר ווייסט אויף געוויס, אז אויך די דאזיגע מענשען זענען אין אמת'ע גאר־ניט אזוי שלעכט; אז טיף אין הארצען ליגט פארט פארגראבען דאס געזונטע, נאטירליכע געפיהל, וואס אין א נארמא־לער סיטואציע וואלט עס ארויסגעבראכט יענע באציאונג, וועלכע איז א רעזולטאט פונ'ם באטראפענעם אמתער געפיהל־שטימונג און ערליכער איבערצייגונג — אבער אפווענדען די צרה קאנט איהר סיי ווי ניט מעהר.

ווייל „מיינונגען" וואס ווערען גע־בוירען ניט אין קדושה, ניט אויפ'ן יסוד פון ערליכער אינערליכער איבערצייגונג, נאר הויפט זעכליך אויס דער מיאוס'ער תאווה נאך הפכא־מסתברא'דיגע שטאנד־פונקטען, אזעלכע פלאטפארם־מיינונגען וועט איהר מיט קיין שום אמת'ן אין דער וועלט ניט מנצח זיין.

אדרבא: וואס מעהר דער באשאפער זייערער פיהלט זייער אינווייניגסטען שקר, אלץ היסטערישער און עקשנות'־דיגער וועט ער זיך אן זיי אנקלאמערן.

פון וואנען שטאמט די דאזיגע דער־שיינונג? שווער צו זאגען, ס'איז מסתמא א ירושה פון דורות; אפשר נאר פון אונ־זער עם הספר'דיגקייט, פון אונזער הי־פער־אינטעליגענטישקייט. אן עהנליכע דערשיינונג פון איטעלעקטואליסטישער דעגענעראציע, פון ויכוח לשם נצחונות און בעסערוויסעריי, האט אמאל געהאט גריכענלאנד. דאס זענען געווען די סא־פיסטען. אבער די צרה האט דארט נאר שנעל זיך אליין דערפיהרט צום אבסורד און אין באוואוסטזיניגען ווידערשפרוך צו איהר האט דער גריכישער גייסט גע־ליינט דעם פונדאמענט פון דער מאראל־פילאזאפיע.

וועט אויך ביי אונז אמאל קומען א סוף צו דער דאזיגער פלאג פונ'ם אידי־שען לעבען? אין אונזער פאל איז דער

(פארזעצונג אויף פיידוש 7)